

แนวทางการจัดการทรัพยากรที่ดิน จังหวัดสุพรรณบุรี

การศึกษาเพื่อวางแนวทางการจัดการทรัพยากรที่ดิน จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ศึกษาสภาพทั่วไปทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ประชากร ทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ประโยชน์ที่ดิน ระบบชุมชน ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนข้อจำกัด ศักยภาพในการพัฒนา และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ในอนาคตของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยกำหนดเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย และเสนอแนะแนวทางการจัดการทรัพยากรที่ดินเชิงบูรณาการทั้งในภาพรวมและแบ่งตาม Zone เพื่อเป็นการชี้นำชุมชนให้มีการนำไปปฏิบัติ (Implementation) จนเกิดการพัฒนายั่งยืนในพื้นที่ต่อไป ซึ่งสามารถสรุปประเด็นต่างๆ ที่สำคัญได้ดังนี้

6.1 สรุปผลการศึกษา

6.1.1 บทบาท ศักยภาพและความเชื่อมโยงของชุมชนต่างๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรี

จังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งระบบชุมชนออกเป็น 2 ระบบ คือ ระบบชุมชนเมือง และระบบชุมชนบท (หัวข้อ 4.2.2 : ระบบชุมชน) และแบ่งระดับความสำคัญของชุมชนได้เป็น 4 ระดับ คือ ชุมชนศูนย์กลางลำดับที่ 1-4 (สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย) ซึ่งเมื่อศึกษาชุมชนเมืองที่สำคัญและความสัมพันธ์กับชุมชนอื่น เพื่อหาบทบาท ศักยภาพและความเชื่อมโยงของชุมชนต่างๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ในอดีตชุมชนเมืองทั้งหมดในเป็นชุมชนเมืองเกษตรกรรม โดยศักยภาพทางการเกษตรขึ้นอยู่กับลักษณะภูมิประเทศ ความอุดมสมบูรณ์ของดินและการชลประทาน ดังนั้นชุมชนเมืองที่อยู่ใน Zone 1 ได้แก่ ชุมชนเมืองสุพรรณบุรี ชุมชนเมืองสองพี่น้อง ชุมชนเมืองดอนเจดีย์ เป็นต้น จึงมีศักยภาพทางการเพาะปลูกค่อนข้างโดดเด่น แต่ในปัจจุบันชุมชนเมืองบางส่วน โดยเฉพาะชุมชนเมืองที่เป็นศูนย์กลางของแต่ละอำเภอ จะมีบทบาทและศักยภาพเชิงพาณิชย์เพิ่มมากขึ้นเพื่อสร้างรายได้และเป็นฐานเศรษฐกิจใหม่ให้แก่ชุมชนและจังหวัด แทนที่การเกษตรกรรม ซึ่งถึงแม้เป็นภาคการผลิตที่สำคัญของจังหวัด แต่กลับมีมูลค่าต่ำกว่าภาคบริการและภาคอุตสาหกรรม (หัวข้อ 3.2.2 โครงสร้างเศรษฐกิจ)

นอกจากนี้ เมื่อศึกษาของชุมชนเมืองที่สำคัญและความสัมพันธ์กับชุมชนเมืองอื่นๆ เพื่อหาความเชื่อมโยงของชุมชนต่างๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ชุมชนศูนย์กลางลำดับที่ 1 คือ ชุมชนเมืองสุพรรณบุรี เป็นชุมชนศูนย์กลางขนาดใหญ่ที่เป็นศูนย์กลางในด้านต่างๆ ขอบเขตการให้บริการกว้างครอบคลุมทั้งจังหวัด และมีความสัมพันธ์ในลักษณะให้การพึ่งพาแก่ชุมชนใกล้เคียงทั้งในลักษณะการพึ่งพาซึ่งกันและกัน และให้การพึ่งพาอย่างเข้มข้น ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าชุมชนเมืองสุพรรณบุรีเป็นชุมชนเมืองที่มีโอกาสเจริญและขยายตัวได้มากขึ้น และมากกว่าชุมชนเมือง

อื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นชุมชนศูนย์กลางลำดับที่ 2 คือ ชุมชนเมืองอู่ทอง และชุมชนเมืองสองพี่น้อง หรือชุมชนเมืองศูนย์กลางลำดับที่ 3 คือ ชุมชนเมืองเขาพระ ชุมชนเมืองดอนเจดีย์ ชุมชนเมืองศรีประจันต์ และชุมชนเมืองสามชุก เนื่องจากชุมชนเมืองสุพรรณบุรีมักจะเป็นชุมชนแรกที่ได้รับงบประมาณ จากนโยบายกระจายความเจริญต่างๆของรัฐบาล และนโยบายพัฒนาท้องถิ่น

6.1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ทรัพยากรที่ดินและระบบชุมชน

จากการศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดิน ระบบชุมชน ชุมชนเมืองที่สำคัญและความสัมพันธ์กับชุมชนอื่นๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรีแล้วพบว่า ปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องและเกิดผลกระทบซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ประโยชน์ที่ดินกับชุมชน จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน โครงสร้างชุมชน ตลอดจนรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเนื่องจากกิจกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนี้

1) ความสอดคล้องระหว่างการใช้ประโยชน์ที่ดินกับระบบชุมชน

ชุมชนส่วนใหญ่ในจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นชุมชนเกษตรกรรม (แผนที่ 4.4) โดยลักษณะและโครงสร้างชุมชนแตกต่างกันตามลักษณะภูมิประเทศ ได้แก่ ชุมชนเกษตรกรรมเข้มข้นและชุมชนเกษตรกรรมทั่วไป ซึ่งลักษณะและโครงสร้างชุมชนแบบนี้สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่ของจังหวัดสุพรรณบุรี และการที่ชุมชนต่างๆ มีลักษณะและโครงสร้างแบบเดียวกัน การให้การพึ่งพาทางด้านความรู้ทางวิชาการ และเทคโนโลยีทางการเกษตรของชุมชนเกษตรกรรมขนาดใหญ่แก่ขนาดเล็กก็เป็นที่ไปได้ง่ายขึ้น รวมทั้งชุมชนขนาดใหญ่ คือ ชุมชนเมืองสุพรรณบุรี เป็นศูนย์กลางทางในการรับซื้อและส่งออกสินค้าทางการเกษตรเพื่อจำหน่ายภายในจังหวัด และส่งไปขายยังตลาดกรุงเทพมหานคร

2) ความขัดแย้งระหว่างการใช้ประโยชน์ที่ดินกับระบบชุมชน

ชุมชนเกษตรกรรมบางแห่ง เช่น ชุมชนเมืองสุพรรณบุรี ชุมชนเมืองสองพี่น้อง ชุมชนเมืองบางปลาม้า ชุมชนเมืองหนองหญ้าไซ และชุมชนเมืองอู่ทอง เปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินบางส่วนจากพื้นที่เพื่อการเกษตรกรรมมาเป็นพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ พื้นที่ชุมชนที่อยู่อาศัย พื้นที่ชุมชนเชิงพาณิชย์ และพื้นที่อุตสาหกรรม เป็นต้น ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อลักษณะและโครงสร้างของชุมชนรวมทั้งส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เกษตรกรรมชั้นดีมาเป็นพื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้งก้ามกราม อาจเกิดความขัดแย้งในแง่การใช้ประโยชน์ที่ดินขึ้นกับระบบชุมชนได้ เนื่องจากการเพาะเลี้ยงกุ้งก้ามกรามต้องใช้น้ำเป็นจำนวนมากและยัง

เกิดปัญหาน้ำเสีย ชุมชนเกษตรกรรมที่อยู่ข้างเคียงอาจเกิดความไม่พอใจที่ได้รับน้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร ตลอดจนได้รับผลกระทบจากปัญหาน้ำเน่าเสีย เป็นต้น

3) ข้อเสนอแนะการใช้ประโยชน์ที่ดินกับระบบชุมชน

การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และการเพิ่มรายได้เพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชนในจังหวัด ไม่สามารถพึ่งพภาคเกษตรกรรมได้เพียงอย่างเดียว ดังนั้น การใช้ประโยชน์ที่ดินกับชุมชนภายใต้กรอบการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น จะเป็นการวางแผนให้เกิดความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรม ระบบชุมชน และเศรษฐกิจ หรืออาจกล่าวได้ว่า มีการพัฒนาควบคู่ไปกับสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมให้เกิดกิจการที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรกรรมในพื้นที่ ได้แก่ อุตสาหกรรมประเภทการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร หรืออุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการเกษตร เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน ซึ่งชุมชนเมืองศูนย์กลางลำดับที่ 1 คือ ชุมชนเมืองสุพรรณบุรี และชุมชนเมืองรอบๆจะมีโอกาสสูงในการประกอบกิจการดังกล่าว เนื่องจากมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน นอกจากนี้ จากความได้เปรียบทางด้านความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นภูเขา ป่าไม้ และน้ำตกในเขตชุมชนเมืองด่านช้าง สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญได้ เป็นต้น

6.1.3 ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรที่ดิน

จากผลการศึกษาในบทที่ 5 เรื่อง ปัจจัยและสาเหตุของปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรที่ดิน สามารถจัดกลุ่มปัญหาต่างๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรี ตามระดับความรุนแรงได้ดังนี้

1) กลุ่มปัญหาที่มีระดับความรุนแรงสูง ได้แก่ ปัญหาพื้นที่ป่าถูกบุกรุก ปัญหาแหล่งต้นน้ำถูกทำลาย ปัญหาความเสื่อมโทรมของดินจากการทำการเกษตร ปัญหาการตั้งถิ่นฐานของชุมชนในพื้นที่ป่า ปัญหาการใช้ที่ดินผิดประเภท และปัญหาการเพิ่มขึ้นของประชากร

2) กลุ่มปัญหาที่มีระดับความรุนแรงปานกลาง ได้แก่ ปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน ปัญหาการขาดแคลนพื้นที่ทำการเกษตรและตั้งถิ่นฐาน ปัญหาคุณลักษณะของดินไม่เหมาะสมในการทำการเกษตร ปัญหาคุณภาพน้ำ ปัญหาการใช้ที่ดิน ปัญหาคุณภาพน้ำ ปัญหาการใช้ที่ดินไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของชั้นคุณภาพน้ำ และปัญหาน้ำท่วม

3) กลุ่มปัญหาที่มีระดับความรุนแรงต่ำ ได้แก่ ปัญหาระบบชลประทาน และปัญหาเส้นทางคมนาคมไม่ทั่วถึง

จากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 5.2 พบว่า ปัญหาการใช้ที่ดินผิดประเภท มีความสัมพันธ์เชิงผลกระทบกับการเกิดปัญหาอื่นๆ มากที่สุด ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการทำการเกษตรบางส่วน (แผนที่ 5.4) ไปเป็นพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด เช่น

ปลาน้ำจืดชนิดต่างๆ และกุ้งก้ามกราม พบมากในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุพรรณบุรี อำเภอสองพี่น้อง และอำเภอบางปลาม้า และการนำทรัพยากรที่ดินที่เหมาะสมแก่การเกษตรมาใช้เพื่อกิจกรรมอื่นๆ เช่น สร้างที่อยู่อาศัยโรงงานอุตสาหกรรม พบมากในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรีและบริเวณใกล้ศูนย์กลางเมืองของแต่ละอำเภอโดยเฉพาะอำเภอสองพี่น้องและอำเภอสามชูก นอกจากนี้ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อเนื่องอีกปัญหาหนึ่ง ซึ่งคาดว่าจะจะเป็นปัญหาที่สำคัญรุนแรงระดับจังหวัดและจังหวัดอื่นๆ ในลุ่มแม่น้ำท่าจีน คือ ปัญหาน้ำเน่าเสียและคุณภาพน้ำต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานแหล่งน้ำประเภทที่ 3 (กรมควบคุมมลพิษ,2545) ซึ่งเกิดจากแหล่งชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่มียุทธศาสตร์รวมและบำบัดน้ำเสีย น้ำเสียจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดโดยเฉพาะกุ้งก้ามกราม และน้ำเสียจากพื้นที่นาข้าวที่ถูกน้ำท่วมขังในฤดูเก็บเกี่ยวในบริเวณพื้นที่ลุ่มแอ่งกระทะ ได้แก่ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี อำเภอบางปลาม้า อำเภออู่ทอง และอำเภอสองพี่น้อง

6.1.4 ข้อจำกัดและศักยภาพของพื้นที่

เมื่อพิจารณาข้อจำกัดด้านต่างๆ ของจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า สภาพภูมิประเทศด้านทิศเหนือและทิศตะวันตกเป็นภูเขาและที่สูง โดยเฉพาะในเขตอำเภอด่านช้าง และอำเภอหนองหญ้าไซ มีสภาพเป็นป่าไม้ธรรมชาติและเป็นพื้นที่ที่อยู่ในข้อกำหนดของกฎหมาย คือ เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ นอกจากนี้ยังมีเขตป่าสงวนแห่งชาติในเขตอำเภออื่นๆ อีก ได้แก่ อำเภออู่ทอง และอำเภอสองพี่น้อง ส่วนพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะแก่การเกษตรกรรม เช่น พื้นที่ปลูกข้าว พื้นที่ปลูกพืชไร่ และพื้นที่ปลูกไม้ผล เป็นต้น ได้แก่ บริเวณที่ราบลุ่มฝั่งตะวันออกเกือบทั้งหมด และพื้นที่ราบลุ่มฝั่งตะวันตกบางส่วนของแม่น้ำท่าจีน เนื่องจากลักษณะดินมีความอุดมสมบูรณ์มาก แต่พื้นที่ดังกล่าวมักจะประสบปัญหาน้ำท่วมขังในฤดูน้ำหลาก พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำคือ พื้นที่ฝั่งตะวันออกบางส่วน เช่น อำเภอเมืองสุพรรณบุรี และอำเภอสองพี่น้องนอกจากนี้พื้นที่ที่เหมาะสมแก่การพัฒนาชุมชน คือ พื้นที่ที่เป็นแหล่งชุมชนเดิมและบริเวณใกล้เคียง รวมทั้งพื้นที่ตามแนวเส้นทางคมนาคม เนื่องจากมีความพร้อมที่สามารถรองรับการขยายตัวของชุมชน และการขยายตัวของอุตสาหกรรมในอนาคตได้ ส่วนพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมคือ พื้นที่ฝั่งตะวันตกบางส่วนเนื่องจากเป็นพื้นที่แห้งแล้งไม่เหมาะสำหรับทำการเกษตรกรรม

6.1.5 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรที่ดินและระบบชุมชน

Zone1 ชุมชนเมืองสุพรรณบุรี ชุมชนเมืองสองพี่น้อง และชุมชนเมืองสามชุก อาจมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เกษตรกรรมเพื่อเป็นพื้นที่อยู่อาศัย ที่อยู่อาศัยเชิงพาณิชย์ โรงงานอุตสาหกรรมและสิ่งปลูกสร้างตามความต้องการมากขึ้น ส่วนชุมชนเมืองอื่นๆ ยังคงลักษณะการเป็นชุมชนเกษตรกรรมแต่อาศัยเทคโนโลยีมาช่วยเพิ่มพูนผลผลิต โดยเทคโนโลยีและ

ตลาดกลางในการกระจายสินค้าไปยังอำเภอต่างๆ ที่ห่างไกลและจังหวัดใกล้เคียง ยังคงต้องพึ่งพาชุมชนเมืองสุพรรณบุรี และชุมชนเมืองหลักในแต่ละอำเภอ

Zone2 ถึงแม้ว่าชุมชนส่วนใหญ่จะยังคงเป็นชุมชนเกษตรกรรม แต่มีแนวโน้มการใช้ทรัพยากรที่ดินด้านเกษตรกรรมเพิ่มขึ้นเล็กน้อยหรือคงที่ เนื่องจากมีการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตพืชจากการผลิตแนวราบมาเป็นการผลิตแนวตั้ง เป็นการเพิ่มจำนวนผลผลิตมากกว่าเพิ่มพื้นที่การเกษตร สำหรับแนวโน้มการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัยและพาณิชยกรรมจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยตามจำนวนประชากร เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินทางด้านเหนือและตะวันตกของจังหวัดสุพรรณบุรี ที่เป็นพื้นที่ภูเขาและเป็นพื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติ (ตารางที่ 3.27 และแผนที่ 3.11)

6.2 แนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรที่ดิน

จากการศึกษาสภาพปัญหา ความสัมพันธ์และความรุนแรงของปัญหาต่างๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรีแล้ว พบว่า ปัญหาที่สำคัญและมีระดับความรุนแรงสูงถึงปานกลาง ส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ และเกี่ยวเนื่องกับการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรที่ดิน การวางแผนจัดการทรัพยากรเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ควรอาศัยแนวความคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจหรือการพัฒนา (development) เกิดขึ้นในพื้นที่ได้แต่อยู่ภายใต้เงื่อนไขของการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ หรือ การพัฒนาและความเติบโตทางเศรษฐกิจนั้นต้องอยู่ในภาวะที่สิ่งแวดล้อมรองรับไหว (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2542) และจากการพิจารณาปัจจัยด้านกายภาพ รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อจำกัดและศักยภาพของพื้นที่ ตลอดจนนโยบายที่เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ สามารถจำแนกพื้นที่ออกเป็น 3 ประเภท คือ (แผนที่ 6.1)

1) พื้นที่สงวน (Preservation area) เป็นพื้นที่ที่มีให้มีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงใดๆ นอกจากจะปล่อยให้เปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศวิทยา ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ และพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำที่ 1A 1B และ 2

2) พื้นที่อนุรักษ์ (Conservation area) เป็นพื้นที่ที่ให้ความสำคัญทางระบบนิเวศวิทยาของจากพื้นที่ป่าสงวน โดยยอมให้มีการใช้ประโยชน์ได้อย่างมีเงื่อนไข และให้ความสำคัญในด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านนิเวศวิทยา แต่ไม่ใช่เป็นการพัฒนาที่เข้มข้น ได้แก่ เขตพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ เขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร พื้นที่อนุรักษ์จะเป็นพื้นที่ที่ต่อเนื่องจากพื้นที่สงวน

3)พื้นที่พัฒนา (Development area) เป็นพื้นที่ที่สามารถใช้ประโยชน์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และสังคมได้อย่างเข้มข้น ตามศักยภาพของพื้นที่แต่ต้องคำนึงถึงผลกระทบด้านต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับระบบนิเวศวิทยาของพื้นที่ด้วย ได้แก่ พื้นที่เกษตรกรรม แหล่งชุมชน พื้นที่อุตสาหกรรม เป็นต้น ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ที่ราบฝั่งตะวันออก บางส่วนของพื้นที่ราบฝั่งตะวันตกของแม่น้ำท่าจีน

ตารางที่ 6.1 การจำแนกพื้นที่ตามแนวทางการจัดการทรัพยากรที่ดิน จังหวัดสุพรรณบุรี

ประเภท	พื้นที่	
1.พื้นที่สงวน (Preservation area)	Zone 1	-พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ อยู่ในเขตอำเภอสองพี่น้อง (ป่าโป่งลานและป่าทุ่งคอก)
	Zone 2	-พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ อยู่ในเขตอำเภอด่านช้าง (ป่าองค์พระ ป่าเขาพระกำ ป่าเขาห้วยพลู ป่าพุน้ำร้อนและป่าหนองหญ้าไทร ซึ่งเป็นพื้นที่ต่อเนื่องกับอำเภอหนองหญ้าไซ) อำเภออู่ทอง (ป่าบ้านไช้ ป่าเขาตะโกปัดทอง ป่าเขาเพชรน้อย ป่าเขาทุ่งดินดำ และป่าเขาตาแก้ว) -เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ อยู่ในเขตอำเภอด่านช้าง -พื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำที่ 1A 1B และ 2 อยู่ในเขตอำเภอด่านช้าง
2.พื้นที่อนุรักษ์ (Conservation area)	Zone 1	-พื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร อยู่ในเขตอำเภอสองพี่น้อง
	Zone 2	-พื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร อยู่ในเขตอำเภอหนองหญ้าไซ และอำเภอด่านช้าง -พื้นที่ป่าเศรษฐกิจ อยู่ในเขตอำเภออู่ทอง อำเภอหนองหญ้าไซ และอำเภอด่านช้าง
3.พื้นที่พัฒนา (Development area)	Zone 1	-พื้นที่เกษตรกรรม ได้แก่ พื้นที่ราบบริเวณฝั่งตะวันออก -พื้นที่ชุมชนและที่อยู่อาศัย ได้แก่ พื้นที่ว่างเปล่าภายในชุมชน หรือบริเวณรอบๆ ชุมชนเมืองเดิมเพื่อประหยัดโครงสร้างพื้นฐาน
	Zone 2	-พื้นที่เกษตรกรรม ได้แก่ พื้นที่ฝั่งตะวันตกบางส่วน -พื้นที่ชุมชนและที่อยู่อาศัย ได้แก่ พื้นที่ว่างเปล่าภายในชุมชน หรือบริเวณรอบๆ ชุมชนเมืองเดิมเพื่อประหยัดโครงสร้างพื้นฐาน

ที่มา : จากการศึกษา

6.2.1 เป้าหมายและจุดมุ่งหมายของการกำหนดแนวทางการจัดการทรัพยากรที่ดิน

1) เป้าหมายของการกำหนดแนวทางการจัดการทรัพยากรที่ดิน

เพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์ที่ดิน และทรัพยากรที่ดิน ให้เหมาะสมกับข้อจำกัด และศักยภาพของพื้นที่ ภายใต้แนวความคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

2) จุดมุ่งหมายของการกำหนดแนวทางการจัดการทรัพยากรที่ดิน

-จุดมุ่งหมายด้านนิเวศวิทยา เพื่ออนุรักษ์และรักษาความสมดุลของระบบนิเวศวิทยาที่สำคัญ โดยเฉพาะพื้นที่ป่าต้นน้ำและพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

-จุดมุ่งหมายด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อยกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีให้มีความอยู่ดีกินดีขึ้น ด้วยการส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจและเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ต้องคำนึงถึงข้อจำกัดและศักยภาพของพื้นที่เป็นหลัก

-จุดมุ่งหมายด้านทรัพยากรที่ดินเพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการพัฒนาในด้านต่างๆ ไม่ให้รบกวนทรัพยากรที่ดินจนเกิดความเสื่อมโทรม ตลอดจนรักษาความสมดุลตามธรรมชาติของทรัพยากรที่ดินและระบบนิเวศวิทยา

6.2.2 แนวทางการจัดการทรัพยากรที่ดินกับระบบชุมชน

6.2.2.1 ภาพรวมของการจัดการทรัพยากรที่ดิน

การกำหนดแนวทางการจัดการทรัพยากรที่ดินในภาพรวม จะเป็นกรอบในการกำหนดแนวทางการจัดการทรัพยากรที่ดินแบ่งตาม Zone และรายพื้นที่ต่อไป โดยจะทำให้เห็นภาพรวมของปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากสภาพธรรมชาติตลอดจนการใช้ประโยชน์ที่ดิน และทรัพยากรที่ดินที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งแนวทางการจัดการทรัพยากรกว้าง ดังนี้

1) แนวทางการจัดการทรัพยากรป่าไม้

พื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดสุพรรณบุรีโดยส่วนใหญ่ กระจายอยู่ทางตอนเหนือและทางตะวันตกของจังหวัดในเขตอำเภอด่านช้าง อำเภอหนองหญ้าไซ อำเภออุทุมพร และอำเภอสองพี่น้อง สภาพป่าทั่วไปจะเป็นป่าเบญจพรรณ พื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดสุพรรณบุรีมีแนวโน้มลดลงประมาณปีละ 2 ตารางกิโลเมตร เนื่องจากการให้สัมปทานป่าไม้และการบุกรุกป่าเพื่อใช้เป็นที่ทำกินของราษฎร และตั้งถิ่นฐานของชุมชน ซึ่งจัดได้ว่าเป็นปัญหาที่มีความรุนแรงระดับสูง ดังนั้นจึงได้กำหนดแนวทางการจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อแก้และบรรเทาปัญหา ดังนี้

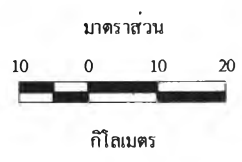

วิทยานิพนธ์เรื่อง : แนวทางการจัดการทรัพยากรที่ดิน จังหวัดสุพรรณบุรี

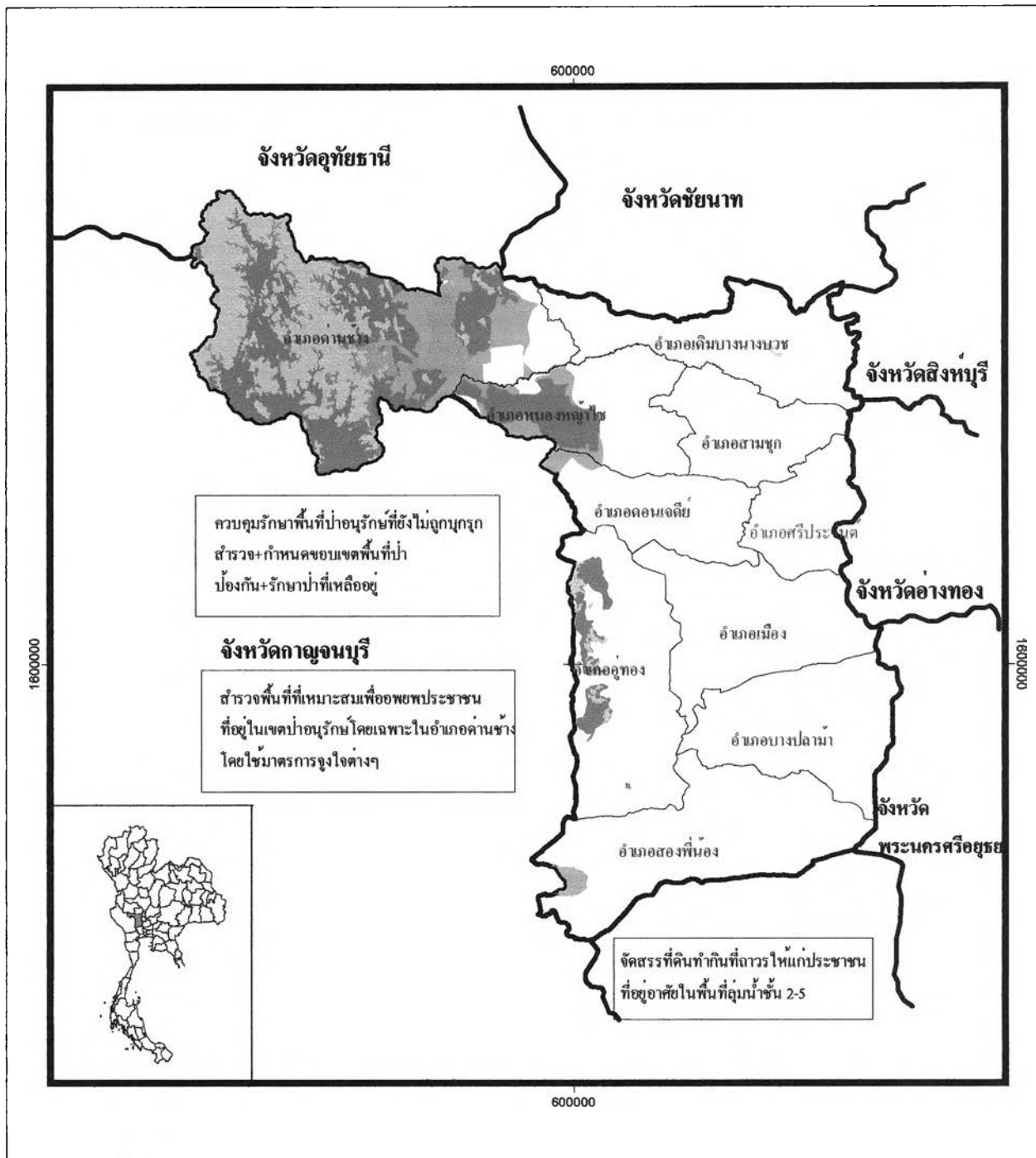
แผนที่ 6.2 : สรุปแนวทางการจัดการทรัพยากรที่ดินในภาพรวม จังหวัดสุพรรณบุรี

สัญลักษณ์

- พื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนา
- ขอบเขตจังหวัด
- ขอบเขตอำเภอ
- เส้นแบ่งเขตจังหวัด

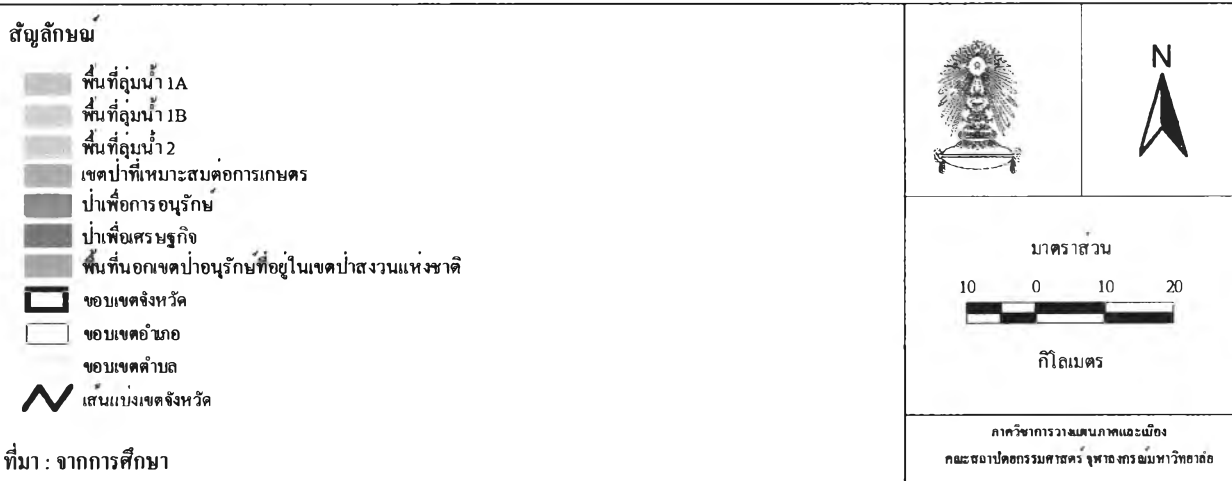

ที่มา : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2545 และการวิเคราะห์ข้อมูล

วิทยานิพนธ์เรื่อง : แนวทางการจัดการทรัพยากรที่ดิน จังหวัดสุพรรณบุรี

แผนที่ 6.3 : แนวทางการจัดการทรัพยากรป่าไม้ จังหวัดสุพรรณบุรี

-ใช้มาตรการจูงใจต่างๆ ได้แก่ การจัดหาพื้นที่สำหรับตั้งถิ่นฐานใหม่ การจ่ายเงินชดเชย เป็นต้น แก่ประชาชนที่บุกรุกหรือตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ป่าสงวน พื้นที่ป่าอนุรักษ์ ให้อพยพออกนอกพื้นที่ป่า หากไม่ได้ผลให้ใช้มาตรการด้านกฎหมาย

-จัดสรรที่ดินทำกินถาวรให้ประชาชนที่อยู่อาศัยอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 2-5

-ตรวจสอบการออกเอกสารสิทธิที่ดินทับพื้นที่ป่าไม้

-ควบคุมรักษาพื้นที่อนุรักษ์ที่ยังไม่ถูกบุกรุกหรือครอบครองโดยการสำรวจ และกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ ป้องกันและรักษาพื้นที่ป่าสมบูรณ์ที่เหลืออยู่ และปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพป่า โดยการปลูกไม้ผลไม้น้ำมันต้นที่ทนต่อสภาพแห้งแล้ง ได้แก่ มะม่วงแก้ว มะขามนุ่น เป็นต้น และปลูกไม้ที่เหมาะสมกับการอนุรักษ์ดินซึ่งอาจใช้การปลูกไม้โตเร็ว (แผนที่ 6.3)

2) แนวทางการจัดการทรัพยากรน้ำ

จังหวัดสุพรรณบุรี มีแม่น้ำท่าจีนหรือแม่น้ำสุพรรณบุรี เป็นแม่น้ำสายสำคัญ และมีบทบาทต่อเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชาชนในจังหวัดมากที่สุด สำหรับระบบชลประทานนั้น สามารถเอื้ออำนวยให้พื้นที่เกษตรส่วนใหญ่ได้รับปริมาณน้ำที่เพียงพอตามระยะเวลาที่ต้องการ โดยระบบชลประทานครอบคลุมร้อยละ 73.9 ของพื้นที่การเกษตร หรือร้อยละ 47.82 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด นอกจากนี้เรื่องปริมาณน้ำแล้ว พบว่าจังหวัดสุพรรณบุรีมีปัญหาเรื่องคุณภาพของน้ำด้วย เนื่องจากมีคุณภาพน้ำต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของกรมควบคุมมลพิษ (ตารางที่ 3.25) ซึ่งมีสาเหตุมาจากน้ำทิ้งของโรงงาน น้ำเสียจากบ้านเรือน การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และกักก้ามกรามแบบหนาแน่น ในเขตอำเภอสองพี่น้อง และอำเภอบางปลาม้า ตลอดจนการระบายน้ำเน่าเสียจากการท่วมขังในนาข้าวลงสู่แม่น้ำท่าจีน สำหรับปัญหาน้ำท่วมขังจะพบบริเวณพื้นที่ที่มีลักษณะลุ่มต่ำ รูปแอ่งกระทะ ในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี และอำเภอสองพี่น้อง ซึ่งน้ำจะท่วมขังเป็นเวลา 3 เดือนทุกปี จากสภาพปัญหาดังกล่าว สามารถกำหนดแนวทางการจัดการทรัพยากรน้ำ โดยแบ่งเป็นแนวทางการจัดการทรัพยากรแหล่งน้ำและแนวทางการจัดการคุณภาพน้ำได้ดังนี้ (แผนที่ 6.4)

แนวทางการจัดการทรัพยากรแหล่งน้ำ

-พื้นที่สูงทางด้านทิศเหนือและทิศตะวันตก ในเขตอำเภอด่านช้าง และอำเภอหนองหญ้าไซ ควรมีการดำเนินการอนุรักษ์และรักษาแหล่งน้ำ ดันน้ำลำธาร โดยจัดทำแผนการจัดการต้นน้ำในระดับพื้นที่ให้ชัดเจน ตลอดจนส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินให้ถูกต้องตามสมรรถนะของดิน เพื่อป้องกันมิให้น้ำฝนที่ตกลงมาไหลบ่าลงสู่พื้นที่ราบ โดยปราศจากการใช้ประโยชน์และลดอัตราการพังทลายของดิน

-พื้นที่ราบตอนกลาง และทิศตะวันออก ให้มีการกักเก็บน้ำในที่ราบ ขุดลอกคูคลองธรรมชาติและคลองส่งน้ำต่างๆ ปรับปรุง แหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำอื่นๆ ที่มีอยู่แล้วให้มีสภาพดีขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการกักเก็บน้ำฝนให้สามารถมีน้ำใช้ตลอดทั้งปี โดยเฉพาะอำเภอเมืองสุพรรณบุรี และอำเภอสองพี่น้อง ซึ่งมีปัญหาน้ำท่วมในฤดูน้ำหลาก ให้มีมาตรการการระบายน้ำอย่างรวดเร็ว เพื่อลดปัญหาการสูญเสียผลผลิตและการท่วมขังของน้ำบนพื้นที่นาข้าวจนเกิดปัญหาแม่น้ำท่าจีนเน่าเสีย

-พื้นที่ในเขตโครงการชลประทาน ควรเร่งรัดการสร้างระบบส่งน้ำ ได้แก่ คลองส่งน้ำ คลองซอย คลองแยกซอย และคัน-คูน้ำ สร้างระบบระบายน้ำ เพื่อแจกจ่ายน้ำให้แก่เกษตรกรได้อย่างทั่วถึง

แนวทางการจัดการคุณภาพน้ำ

-การจัดการแม่น้ำท่าจีนให้เป็นแบบระบบลุ่มน้ำ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพน้ำ โดยมีคณะกรรมการบริหารลุ่มน้ำประกอบด้วยผู้แทนภาครัฐ เอกชน และประชาชนในพื้นที่ 4 จังหวัด (ชัยนาท สุพรรณบุรี นครปฐม และสมุทรสาคร) ที่แม่น้ำไหลผ่านรวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำท่าจีน

-มีการใช้กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการระบายของเสียจากแหล่งต่างๆ ลงสู่แหล่งน้ำอย่างเคร่งครัดรวมทั้งควรมีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสม กับศักยภาพของพื้นที่ ได้แก่ การปรับปรุงระเบียบเพื่อควบคุมสิ่งปลูกสร้างและการขออนุญาตใช้ประโยชน์พื้นที่ริมน้ำ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการรุกรานแหล่งน้ำธรรมชาติ ตลอดจนให้สามารถดำเนินการควบคุมการระบายของเสียลงสู่แหล่งน้ำได้

-การลดปริมาณการระบายน้ำเสีย จากพื้นที่นาข้าวที่ถูกท่วมขังลงสู่แม่น้ำท่าจีน โดยตรง

-ควบคุมคุณภาพน้ำทั้งจากโรงงานอุตสาหกรรม และน้ำเสียจากการประมง โดยเฉพาะการเพาะเลี้ยงกุ้งก้ามกรามในพื้นที่น้ำจืด

3)แนวทางการจัดการทรัพยากรดิน

จังหวัดสุพรรณบุรี มีทรัพยากรดินที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง โดยเมื่อพิจารณาการกระจายของกลุ่มดินต่างๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรีแล้ว (แผนที่ 4.6) พบว่า สภาพทรัพยากรดินโดยรวม ดินมีความเหมาะสมสำหรับการเพาะปลูกในระดับสูง โดยมีพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงในการทำนาหรือปลูกผักมากที่สุด รองลงมาเป็นพื้นที่ดินที่มีศักยภาพปานกลางในการทำนาหรือปลูกพืชผัก พืชไร่และผลไม้ ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามมีบางพื้นที่ที่ประสบปัญหาความเสื่อมโทรม

ของดินจากการทำการเกษตร การชะล้างพังทลายของดิน และคุณลักษณะของดินไม่เหมาะสมในการทำการเกษตร เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวจัดได้ว่าเป็นปัญหาที่มีระดับความรุนแรงสูงถึงปานกลาง ดังนั้นจึงได้กำหนดแนวทางการจัดการทรัพยากรดินเพื่อแก้และบรรเทาปัญหา ดังนี้ (แผนที่ 6.5)

-ส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสมตามสมรรถนะและคุณลักษณะของดิน ซึ่งจะทำให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรตอบแทนที่คุ้มค่า

-ให้ความรู้ทางวิชาการด้านการจัดการและอนุรักษ์ดินแก่เกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรในพื้นที่ที่ประสบปัญหาดินมีปัญหาพิเศษด้านต่างๆ ได้แก่ ดินเปรี้ยว ดินเค็ม ดินที่มีความลาดชันสูงมาก เป็นต้น

-บริเวณพื้นที่สูงทางด้านเหนือและด้านตะวันตกของจังหวัดมีปัญหาการชะล้างพังทลายของดินรุนแรง แก้ไขโดยการไถพรวน ปลูกพืชขวางความลาดเท เพื่อป้องกันการชะล้างผิวน้ำดินและแร่ธาตุอาหารพืชออกไป

-ปรับปรุงคุณภาพของดินที่เสื่อมโทรมจากการทำการเกษตร ด้วยการปลูกพืชหมุนเวียนและเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน

4)แนวทางการจัดการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรม ประมง และปศุสัตว์

จังหวัดสุพรรณบุรี มีศักยภาพในด้านการเกษตรค่อนข้างสมบูรณ์ และเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการเกษตรกรรม ประมง และปศุสัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเกษตรกรรมนั้น จัดได้ว่าเป็นพื้นที่เกษตรกรรมชั้นดีของประเทศ ชุมชนเกือบทั้งหมดเป็นชุมชนเกษตรกรรม แต่เนื่องจากปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินต่างๆ (หัวข้อ 4.1.4) ส่งผลให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินผิดประเภท ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างต่อสภาพแวดล้อมและโครงสร้างชุมชน ดังนั้นจึงได้กำหนดแนวทางการจัดการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรม ประมง และปศุสัตว์ เพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติดังนี้(แผนที่ 6.6)

-สนับสนุนให้มีการทำการเกษตรแบบผสมผสานหรือระบบวนเกษตร ได้แก่ การเพาะปลูกควบคู่ไปกับการเลี้ยงสัตว์ หรือการเพาะปลูกควบคู่กับการประมงน้ำจืด เป็นต้น เพื่อทำให้เกิดความหลากหลายของผลผลิตและเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร

-พื้นที่สูงด้านตะวันตกและด้านตะวันออกเฉียงเหนือของพื้นที่ ส่งเสริมให้ทำการเกษตรเชิงอนุรักษ์หรือวนเกษตรในพื้นที่สูง เพื่อลดปัญหาการพังทลายของดิน

-การส่งเสริมการเกษตรแบบแนวตั้งในพื้นที่ราบ คือ เป็นการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ โดยปลูกพืชหลายๆ ชนิดในพื้นที่เดียวกันเพื่อป้องกันความเสื่อมโทรมของดินจากการทำการเกษตร มีการปลูกพืชหลัก พืชรอง และพืชเสริมในพื้นที่ โดยพืชหลักที่ควรส่งเสริมให้ปลูก ได้แก่ ข้าว ส่วน

พืชรองเป็นพืชไร่ เช่น อ้อย ข้าวโพด และมันสำปะหลัง เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเต็มที่

-แบ่งพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ประมงอย่างชัดเจน ควบคุมการขยายพื้นที่ โดยเฉพาะการเพาะเลี้ยงกุ้งก้ามกรามริมแม่น้ำท่าจีน บริเวณพื้นที่ด้านตะวันออกบางส่วน ได้แก่ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี และอำเภอสองพี่น้อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

5)แนวทางการพัฒนาศูนย์กลางตลาดสินค้าเกษตร และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง การเกษตร

การพัฒนาศูนย์กลางตลาดสินค้าเกษตร และอุตสาหกรรมต่อเนื่องการเกษตร เป็นกิจกรรมการพัฒนาที่สอดคล้อง และเกี่ยวเนื่องกับแนวทางการจัดการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรม ประมง และปศุสัตว์ เนื่องจากการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ดังนั้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับทรัพยากร ข้อจำกัดและศักยภาพของพื้นที่ รวมทั้งยังจะก่อให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้นด้วย โดยการเสนอศูนย์กลางตลาดสินค้าเกษตรนั้นจะสัมพันธ์กับชุมชนศูนย์กลาง ซึ่งจัดได้ว่าเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมในการพัฒนา เนื่องจากมีความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดยกำหนดให้

-ชุมชนเมืองสุพรรณบุรี เป็นศูนย์กลางใหญ่ในระดับจังหวัด เพื่อรับซื้อและรวบรวมสินค้าเกษตรภายในจังหวัด ส่งออกไปตลาดกรุงเทพมหานคร และต่างประเทศ

-ชุมชนเมืองเดิมบางนางบวช เป็นศูนย์กลางของ Zone 1 ตอนบน

-ชุมชนเมืองสองพี่น้อง เป็นศูนย์กลางของ Zone 1 ตอนล่าง

-ชุมชนเมืองดอนเจดีย์ เป็นศูนย์กลางของ Zone 2

ส่วนชุมชนเมืองอื่นๆ จะเป็นศูนย์กลางย่อยในการรับซื้อสินค้าโดยตรงจาก

เกษตรกร

6.2.2.2 แนวทางการจัดการทรัพยากรที่ดินแบ่งตาม Zone

จากภาพรวมของการจัดการทรัพยากรที่ดินข้างต้น ทำให้เห็นภาพรวมของปัญหาต่างๆ และแนวทางการจัดการในวงกว้าง แต่การกำหนดแนวทางการจัดการทรัพยากรที่ดินแบ่งตาม Zone นี้จะเป็นแนวทางเชิงลึกเพื่อเป็นการชี้แนะชุมชนให้มีการนำไปปฏิบัติ (Implementation) จนเกิดการพัฒนายั่งยืนในพื้นที่ต่อไป

แบ่งพื้นที่ศึกษาโดยพิจารณาจากลักษณะภูมิประเทศเป็นหลัก ประกอบกับลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน และลักษณะประชากร ออกเป็น 2 Zone เพื่อสะดวกในการวางแผนจัดการทรัพยากรที่ดิน นอกจากนี้ ได้เสนอแนะการจัดการทรัพยากรที่ดินแบ่งตาม Zone เฉพาะพื้นที่ที่มี

ลักษณะโดดเด่นและมีปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนเอาไว้ด้วย (ตารางที่ 4.6 แสดงรายชื่ออำเภอ ตำบลและสภาพทั่วไปของแต่ละตำบลแบ่งตาม Zone จังหวัดสุพรรณบุรี) ดังนี้

ตารางที่ 6.2 แนวทางการจัดการทรัพยากรที่ดินแบ่งตาม Zone

ประเภท	พื้นที่	การจัดการทรัพยากร
-ทรัพยากรป่าไม้	Zone 1	พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ อยู่ในเขตอำเภอสองพี่น้อง (ป่าโป่งลานและป่าทุ่งคอก) เท่านั้น แนวทางการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ คือ รักษาสภาพป่าและป้องกันไม่ให้เกิดการบุกรุก
	Zone 2	อ.ด่านช้าง มีปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนและป่าเพื่อการอนุรักษ์เพื่อการตั้งถิ่นฐานมากที่สุด แนวทางการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ คือ -หามาตรการอพยพประชาชนออกจากพื้นที่ป่าให้เร็วที่สุด โดยอาจใช้มาตรการตามภาพรวม ได้แก่ มาตรการจูงใจต่างๆ เป็นต้น -อุทยานแห่งชาติพิบูลย์ และพื้นที่ป่าข้างเคียง มีศักยภาพในด้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ควรศึกษามลกระทบและวางแผนการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ เดินป่า ดูนก ทัศนศึกษา ซึ่งการส่งเสริมการท่องเที่ยวจะเป็นการสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ อย่างไรก็ตามต้องคำนึงถึงความสามารถในการรองรับ(Carrying Capacity) ของพื้นที่เป็นสำคัญ
-ทรัพยากรน้ำ	Zone 1	-ติดตั้งและเตรียมอุปกรณ์ระบายน้ำ ในฤดูฝน ตลอดจนขุดลอกคูคลอง เพื่อเป็นทางระบายน้ำ ในพื้นที่ อ.สองพี่น้อง และ อ.เมืองสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาน้ำท่วมขังทุกปี -การลดปริมาณการระบายน้ำเสียจากพื้นที่นาข้าวที่ถูกท่วมขังลงสู่น้ำท่าจีนโดยตรง -ควบคุมคุณภาพน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม และน้ำเสียจากการประมงโดยเฉพาะการเพาะเลี้ยงกุ้งก้ามกรามในพื้นที่น้ำจืด ด้วยการส่งเจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบคุณภาพน้ำและ -การจัดการแม่น้ำท่าจีนให้เป็นแบบระบบลุ่มน้ำ (ชียนาสุพรรณบุรี นครปฐม และสมุทรสาคร) ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพน้ำ

ตารางที่ 6.2 (ต่อ) แนวทางการจัดการทรัพยากรที่ดินแบ่งตาม Zone

ประเภท	พื้นที่	การจัดการทรัพยากร
-ทรัพยากรน้ำ	Zone 1	-การวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสม กับศักยภาพของพื้นที่ ได้แก่ การขออนุญาตใช้ประโยชน์พื้นที่ริมน้ำ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการรुक้าแหล่งน้ำธรรมชาติ
	Zone 2	-จัดทำแผนการจัดการต้นน้ำในระดับพื้นที่บริเวณ พื้นที่สูงทางด้านทิศเหนือและทิศตะวันตกให้ชัดเจน -การจัดการแม่น้ำท่าจีนให้เป็นแบบระบบลุ่มน้ำ (ชียนาท สุพรรณบุรี นครปฐม และสมุทรสาคร) ทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพน้ำ
--ทรัพยากรดิน	Zone 1	-ให้ความรู้ทางวิชาการด้านการจัดการและอนุรักษ์ดินแก่เกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรในพื้นที่ที่ประสบปัญหาดินมี ปัญหาพิเศษด้านต่างๆ ได้แก่ ดินเปรี้ยว ดินเค็ม ดินที่มีความลาดชันสูงมาก เป็นต้น -ปรับปรุงคุณภาพของดินที่เสื่อมโทรมจากการทำการเกษตร ด้วยการปลูกพืชหมุนเวียนและเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน -ส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสมตาม สมรรถนะและคุณลักษณะของดิน ซึ่งจะทำได้ผลผลิตทางการเกษตรตอบแทนที่คุ้มค่า
	Zone 2	-แก้ไขปัญหาการชะล้างพังทลายของดินรุนแรง โดยการไถพรวน ปลูกพืชขวางความลาดเท เพื่อป้องกันการชะล้าง ผิวน้ำดินและแร่ธาตุอาหารพืชออกไป -ปรับปรุงคุณภาพของดินที่เสื่อมโทรมจากการทำการเกษตร ด้วยการปลูกพืชหมุนเวียนและเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน -ส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสมตาม สมรรถนะและคุณลักษณะของดิน ซึ่งจะทำได้ผลผลิตทางการเกษตรตอบแทนที่คุ้มค่า
-การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมและประมง	Zone 1	-แบ่งพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ประมงอย่างชัดเจน ควบคุมการขยายพื้นที่โดยเฉพาะการเพาะเลี้ยงกุ้งก้ามกรามริมแม่น้ำท่าจีน บริเวณพื้นที่ด้านตะวันออกบางส่วน ได้แก่ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี และอำเภอสองพี่น้อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 6.2 (ต่อ) แนวทางการจัดการทรัพยากรที่ดินแบ่งตาม Zone

ประเภท	พื้นที่	การจัดการทรัพยากร
-การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรม ประมง และปศุสัตว์	Zone 1	-การส่งเสริมการเกษตรแบบแนวตั้งในพื้นที่ราบ คือ เป็นการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ โดยปลูกพืชหลายๆ ชนิดในพื้นที่เดียวกัน เพื่อป้องกันความเสื่อมโทรมของดินจากการทำการเกษตร มีการปลูกพืชหลัก พืชรอง และพืชเสริมในพื้นที่ โดยพืชหลักที่ควรส่งเสริมให้ปลูก ได้แก่ ข้าว ส่วนพืชรองเป็นพืชไร่ เช่น อ้อย ข้าวโพด และมันสำปะหลัง เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเต็มที่
	Zone 2	-ส่งเสริมให้ทำการเกษตรเชิงอนุรักษ์หรือวนเกษตรใน อ.หนองหญ้าไซ และ อ.ด่านช้าง เพื่อลดปัญหาการพังทลายของดิน -ทำการเกษตรแบบผสมผสานหรือกระบวนเกษตร ได้แก่ การเพาะปลูกควบคู่ไปกับการเลี้ยงสัตว์ หรือการเพาะปลูกควบคู่กับการประมงน้ำจืด เป็นต้น ในทุกอำเภอเพื่อทำให้เกิดความหลากหลายของผลผลิตและเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร
-การพัฒนาศูนย์กลางตลาดสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง การเกษตร	Zone 1	-ชุมชนเมืองสุพรรณบุรี เป็นศูนย์กลางใหญ่ในระดับจังหวัด เพื่อรับซื้อและรวบรวมสินค้าเกษตรภายในจังหวัด ส่งออกไปตลาดกรุงเทพมหานคร และต่างประเทศ -ชุมชนเมืองเดิมบางนางบวช เป็นศูนย์กลางของ Zone 1 ตอนบน -ชุมชนเมืองสองพี่น้อง เป็นศูนย์กลางของ Zone 1 ตอนล่าง
	Zone 2	-ชุมชนเมืองดอนเจดีย์ เป็นศูนย์กลางของ Zone 2

ที่มา : จากการศึกษา

6.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไป

ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาทรัพยากรที่ดิน จังหวัดสุพรรณบุรี นี้เป็นเพียงการเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพื้นที่เท่านั้น เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหา ข้อจำกัด ศักยภาพของพื้นที่ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การพยายามเสนอแนวทางให้เหมาะสมสอดคล้องกับโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต จากการศึกษาทำให้เห็นประเด็นที่น่าสนใจ ที่ควรจะทำการศึกษาต่อเนื่องในจังหวัดสุพรรณบุรี คือ

- หากต้องการนำแนวทางดังกล่าวไปปฏิบัติจริง (implementation) ควรมีการศึกษาในรายละเอียดปลีกย่อยแต่ละพื้นที่ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นและมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ (public hearing) ด้วย โดยเฉพาะเรื่องที่มีความซับซ้อนเชิงปฏิบัติมากๆ ได้แก่ การอพยพประชาชนออกจากพื้นที่ป่าสงวน ในเขต อ.ด่านช้าง เป็นต้น

-การศึกษาเศรษฐกิจด้านการเกษตรในพื้นที่เพิ่มเติม เนื่องจากจังหวัดสุพรรณบุรีมีศักยภาพในการเพาะปลูก และสามารถทำรายได้ดีให้กับจังหวัด และมีศักยภาพในการส่งออกระดับประเทศ โดยทำการศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างแหล่งผลิต ตลาด การไหลเวียนของสินค้า ระบบการผลิต เพื่อนำไปสู่การพัฒนาด้านเศรษฐกิจการเกษตรแบบครบวงจร

-การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จัดให้มีการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำตามหมู่บ้าน และชุมชนเก่าแกริมฝั่งแม่น้ำ คู คลอง ที่เป็นเอกลักษณ์สำคัญของจังหวัด ดึงจุดเด่นด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นเป็นจุดขายและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าสงวนและอุทยานแห่งชาติ เนื่องจากจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นพื้นที่มีศักยภาพในด้านความหลากหลายของระบบนิเวศ ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ยังคงความสวยงามและสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทางเลือกใหม่ให้กับประชาชนได้ แต่อย่างไรก็ตามต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ และคำนึงถึง Carrying Capacity เป็นสำคัญ เพื่อไม่ให้กิจกรรมการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม